

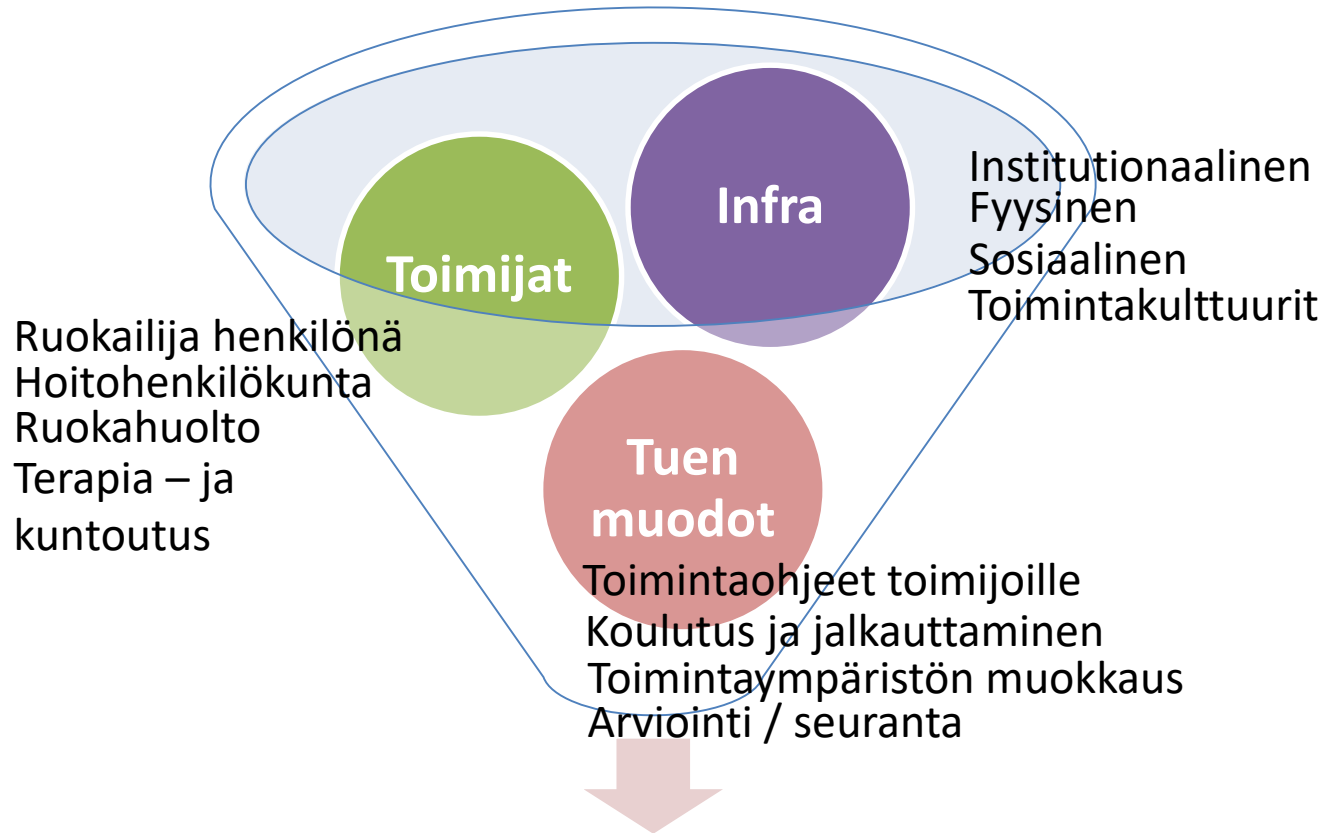
”Toimintakykyinen ruokailu”

Toimintaterapeutti Anneli Willman Helsingin Kaupunki

TOIMINTAKYKYISEN RUOKAILUN ILMIÖT

Ovat riippuvuussuhteessa toisiinsa

Toimintakykyisen ruokailun menetelmiä

LAKI
SOTE
SOVELLUS

PALVELUT
RAVITSEMUS
SUOSITUS

PALVELU
LUPAUS

OMA
VALVONTA

TYÖTAVAT /
KUNTOUTUS

KOULUTUS

Persoonallisuus- elämäntavat - aistit
makutottumukset - tunteet - kiinnostus -
motivaatio - lääkkeit - sairaudet -
muisti - kognitio - toiminnanohjaus -
seura - seurallisuus - apuvälineet -
motoriikka - tarttuminen - asento -
ylettyminen - nieleminen - pureminen -
suun kunto - tunto -vuorovaikutus -
ympäristön hahmotaminen

Tietoinen havainto

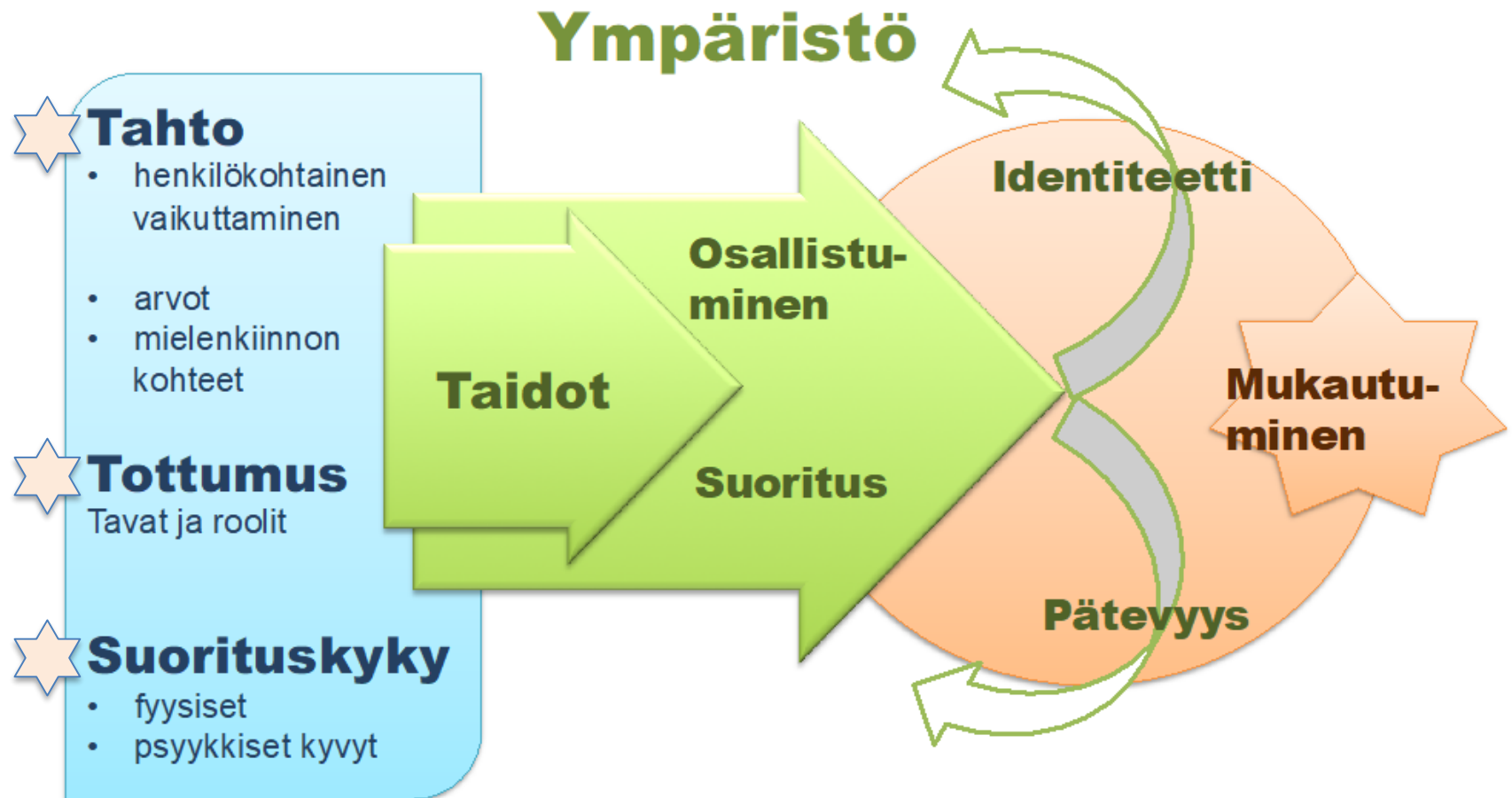
**TIETOISUUDEN
HERÄÄMINEN JA
LÄSNÄOLO**

TUNNEMUISTIN HUOMIOIMINEN

Mieleen painamisen ja mieleen palauttamisen mekanismit

INHIMILLISEN TOIMINNAN MALLI (Moho)

Toiminnallisen mukautumisen prosessi (Kielhofner 2008: 108)

Elämys & tunteet Sosiaaliset suhteet

Kuvat: Anneli Willman

Toiminnan ja aistien
tukeminen värikkäiden
ruokailuvälineiden
avulla

Tarttumisen ja voiman tuki
oikean kokoisilla ja painoisilla
ruokailuvälineillä

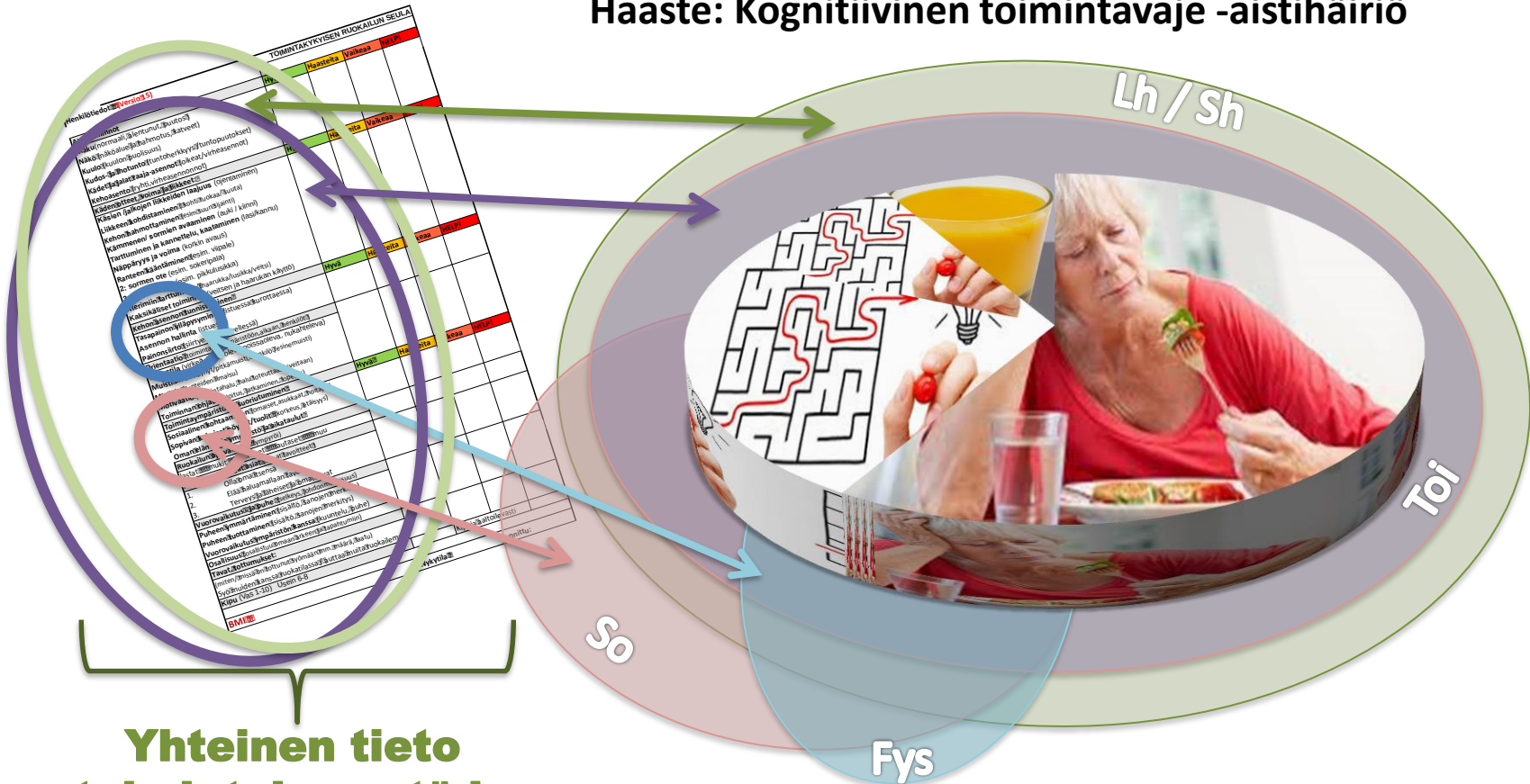

Aistimaistiaiset &
Kodinomaisuus

TOIMINTAKYVYN HAASTEIDEN ILMIÖTYÖSKENTELY

Monialainen osallistuminen arvioiviin toimenpiteisiin

Haaste: Kognitiivinen toimintavaje -aistihäiriö

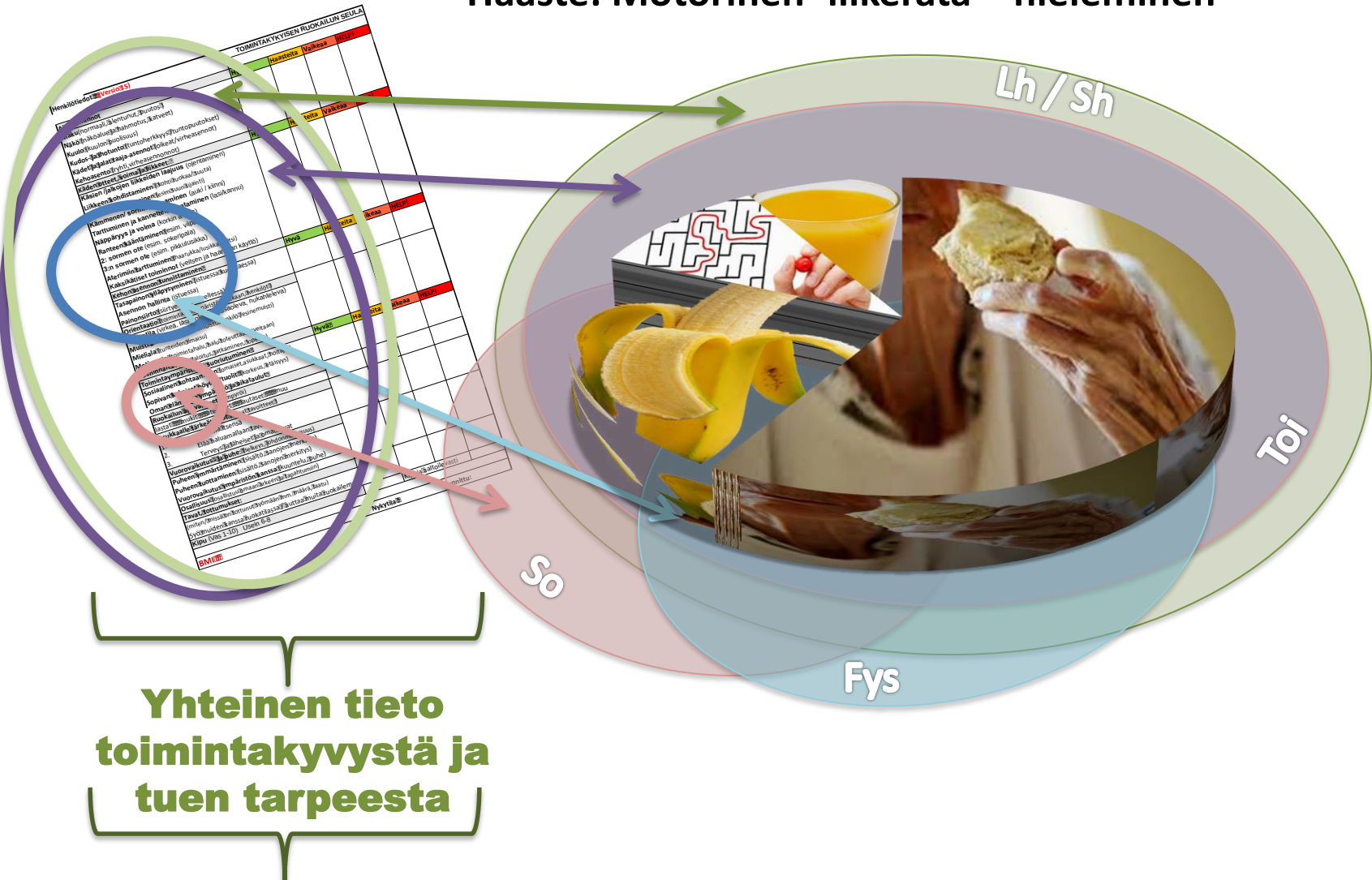
Yhteinen tieto toimintakyvystä ja tuen tarpeesta

Yksilöllinen ohjaus / Suunnitelma / RAI

TOIMINTAKYVYN HAASTEIDEN ILMIÖTYÖSKENTELY

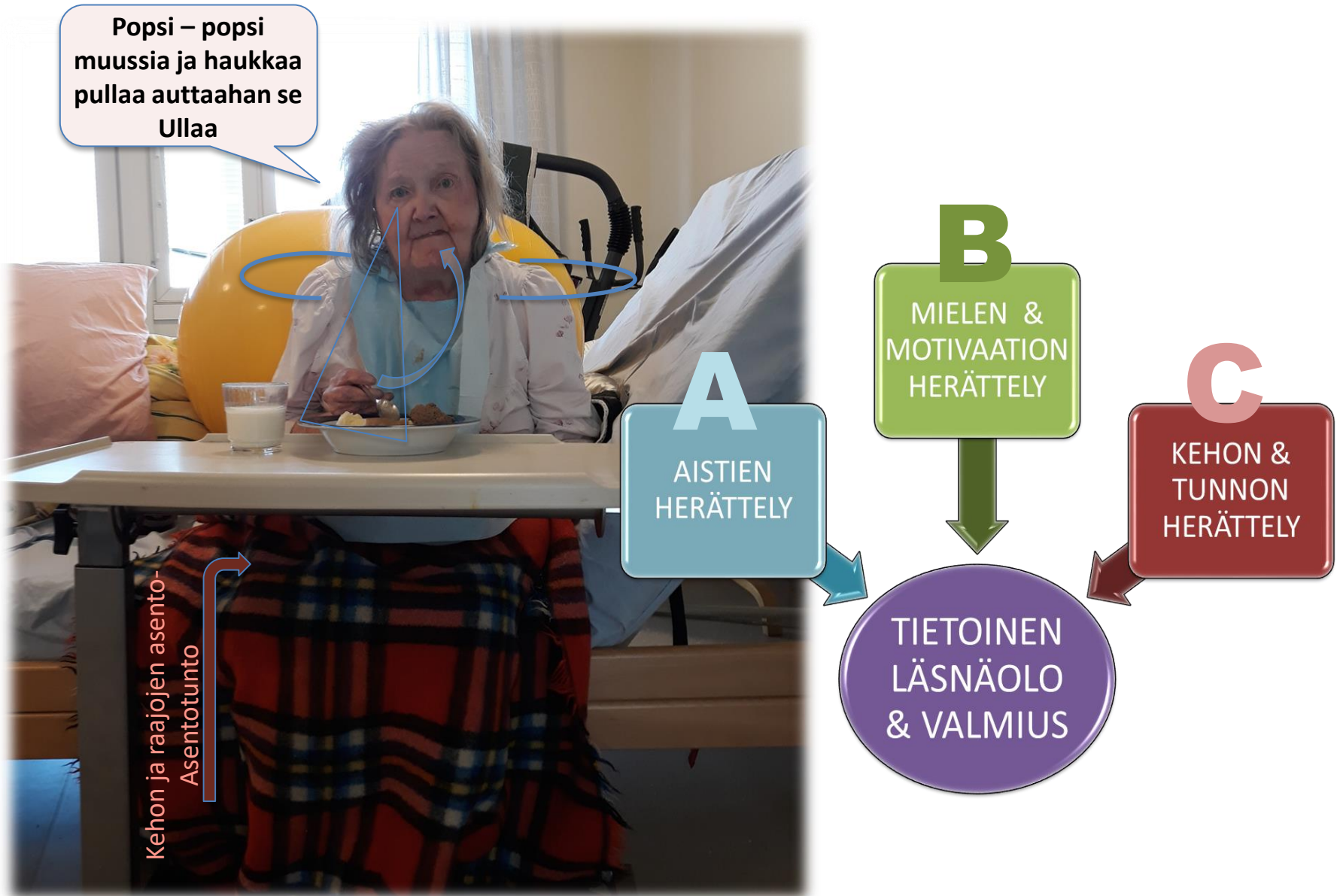
Monialainen osallistuminen korjaaviin toimenpiteisiin

Haaste: Motorinen- liikerata – nieleminen

Yksilöllinen ohjaus / Suunnitelma / RAI

TOIMINTAKYVYN KÄYNNISTÄMINEN

Kuva: Sirja Heiskanen

RUOKAILUN YKSILÖLLINEN SUUNNITELMA

Reaktio ympäristöön

- **Vireystila**
- **Aistitoiminnot**
- **Tahto**
- **Halu**
- **Mieliala**
- **Paikka ja seura**
- **Sijainti ruokaillessa**

Asennon ja liikkeen tuki

- **Ruokailuasento**
- **Kehon hallinta**
- **Raajojen liikkeet**
- **Käden otteet**
- **Toimintatapa**
- **Toiminnanohjaus**
- **Kiputilat**

Kuva: Anneli Willman

[illegible]

Annos ja ruokailun tuki

- Allergiat
- Annos koko
- Rakenne
- Purenta
- Nielu
- Ruokailutapa
- Ruoan tarjoilu

[illegible]

Jutuissa senioritoimitus tuo esiin ikä-ihmisten elämää, arvoja, harrasteita, tottumuksia sekä ruokailun toiveitaan.

Tarinat kertovat kotoisan ilmapiirin ja toimintakyvyn ohjaamisen aiheista.

Selkeät sarakkeet ohjaavat koko henkilökuntaa tukemaan ruokailijaa jokaisen aterian yhteydessä samalla tavalla.

Tämä tehostaa kuntoutumista ja helpottaa arjen työskentelyä.

Yhteishavainnointi tukee moniammatillista yhteistyötä toimintakykyistä ruokailua toteutettaessa. Menetelmä helpottaa ruokailijan kuntoutuksen suunnittelua sekä kirjautamista

Tiedon henkilökohtainen kokeminen:

Toimintavaje ilmiöiden havaitseminen käytännön ruokailutilanteissa.

TUNNEMUISTIIN AISTIMINEN JA HARJOITUKSET

CARA MIA

Laitetaanko täytettä vielä lisää..

OLARE'CANTARE

Italialaisen illan
ehtoisa emäntä

Kuvat: Anneli Willman

ILMIÖIDEN HAVAINNAA JA HARJOITUKSIA

Reaktio ympäristöön

Tehtävä no: 1

- a) Tarkkaile 1-2 ruokailijan suhdetta ruokailuympäristöön.
Erittele yksi asia, joka edistää tai haittaa ruokailutapahtumaa sekä ruokailijan toimintakykyä.
- b) Kuvaile millä muutoksilla omatoimisuus ja tyytyväisyys paranee.

Annos ja ruokailun tuki

Tehtävä no: 2

- a) Kuvaile miten herätät tuntemasi ruokailijan aistitoiminnot ja aterioinnin aloittamisen.
- b) Miten tuet ruokailutapaa esillepanolla?

Asennon ja liikkeen tuki

Tehtävä no: 3

- a) Kerro esimerkki miten korjaat vireystason aiheuttaman kehon asentovirheen.
- b) Kuvaile miten ohjaat yläraajojen matalan liikelaajuuden ja kivun haitat ruokaillessa.

Lähetä vastaukset mahdollisine kuvineen GERY ry:hyn 15.10.2020 mennessä

LÄHTEITÄ:

- Esityksessä hyödynnetty osa-alueita: “Toimintakykyä tukevan ruokailun” – pilottiprojektista Skaalautuvista työtavoista - toimintaterapeutti Anneli Willman 2018-2020 Helsingin Kaupunki ©
- Vireyttä seniorivuosiin – Ikääntyneiden ravitsemussuositus: Valtion ravitsemusneuvottelukunta; Terveiden- ja Hyvinvoinnin laitos Punamusta Oy (2020)
- Tapahtumisen tunne – Miten tietoisuus syntyy. Antonio Damasio Kustantaja: Terra Gognita (2011)
- Pidä aivosi kunnossa: Timo Erkinjuntti; Marja Hietanen; Miia Kivipelto; Timo Stranberg; Maatit Huovinen Kustantaja: WSOY (2009)
- Bunn et al. Effectiveness of interventions to indirectly support food and drink intake in people with dementia: Eating and Drinking Well IN dementia (EDWINA) systematic review. BMC Geriatrics (2016) 16:89
- The Brain and Emotional Intelligence – Daniel Coleman More than Sound LLC (2011)

AISTI- JA SOSIAALISEN TOIMINNAN KUNTOUTUSVÄLINEITÄ

- Utelias Puu – Taideterapeuttinen toimintakirja: taide- ja toimintaterapeutti Anneli Willman; Merja Lieppinen Kustantaja: Lasten Keskus (2008)
- Tunne –Itsesi vuorovaikutuspeli: Anneli Willman (2012)